

Sf. Ioan Gură de Aur, Sf. Teofilact al Bulgariei,
Sf. Epifanie al Chiprului, Sf. Grigorie al Nissei

SFINȚII PĂRINȚI
—
DESPRE
MOARTEA ȘI ÎNVIEREA
DOMNULUI

Ediție îngrijită de Florin Stuparu

editura
Σοφία

București

Cuprins

Partea I

**TÎLCUIRI LA EVANGHELIILE MORȚII ȘI
ÎNVIERII DOMNULUI**

Tîlcuire a Sfîntului Ioan Gură de Aur la Evanghelia Morții și Învierii Domnului, după Matei	7
Tîlcuire a Sfîntului Teofilact al Bulgariei la Evanghelia Morții și Învierii Domnului, după Marcu	86
Tîlcuire a Sfîntului Teofilact al Bulgariei la Evanghelia Morții și Învierii Domnului, după Luca	117
Tîlcuire a Sfîntului Teofilact al Bulgariei la Evanghelia Morții și Învierii Domnului, după Ioan	173

Partea a II-a

CUVINTE LA MOARTEA ȘI ÎNVIEREA LUI HRISTOS

Cuvînt la îngroparea Dumnezeiescului Trup al Domnului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, care după mîntuitoarea patimă cu prea-slăvire s-a făcut în Sfînta și Marea Sîmbătă al celui dintru Sfînți Părintelui nostru Epifanie, Episcopul Chiprului	287
Cuvînt al Sfîntului Ioan Gură de Aur la prea-luminatul Praznic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos	308
Al celui întru Sfînți Părintelui nostru Ioan Gură de Aur cuvînt ce s-a zis în Sfînta și Marea Duminică a Paștilor asupra celor ce se îmbată și la Înviere	315
Al celui întru Sfînți Părintelui nostru Ioan Gură de Aur cuvînt la sfînta și prea-luminata Înviere a Domnului nostru Iisus Hristos	329
Cuvînt la sfînta și cea de mîntuire Înviere a Domnului nostru Iisus Hristos al celui întru Sfînți Părintelui nostru Grigorie, Episcopul Nissei	339

Tîlcuire a Sfântului Ioan Gură de Aur la Evanghelia Morții și Învierii Domnului, după Matei

Întîia vestire a lui Hristos către ucenici pentru Moartea și Învierea Sa

„De atunci a început Iisus să le arate ucenicilor Lui că El trebuie să meargă la Ierusalim și să pătimească multe de la bătrîni, și de la arhieriei și de la cărturari: și să fie ucis, și a treia zi să învieze. Și Petru, luîndu-L deosebi, a început să-L dojenească, zicîndu-I: «Milostiv fi Ție, Doamne! Să nu Ți se întîmple Ție aceasta!» Iar El, întorcîndu-Se, a zis lui Petru: «Mergi înapoia Mea, satano! Sminteală Îmi ești, căci nu cugeți cele ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor!»” (*Matei 16:21-25*).

„De atunci a început Iisus a spune ucenicilor Săi că trebuie să pătimească.” „De atunci” de cînd?

– De cînd a statornicit în sufletul lor dogma că este Fiul lui Dumnezeu, de cînd a deschis ușa păgînilor.¹ Dar apostolii nici acum n-au înțeles spusele Domnului, „căci era ascuns cuvîntul acesta pentru ei”, după cum spune Evanghelistul Luca (*Luca 18:34*). Ei erau ca în întuneric, pentru că nu știau că Hristos trebuie să învieze. Din pricina aceasta și stăruie Hristos asupra cuvintelor greu de înțeles și vorbește mai pe lung, ca să le deschidă mintea și să priceapă ce înțeles au cuvintele Sale. Dar „n-au înțeles, căci era cuvîntul ascuns pentru dînșii”. Apostolii se temeau să-L întrebe nu dacă are să moară, ci cum, în ce chip și, în sfîrșit, ce este această

¹ Adică „neamurilor”. Iar *Sfînta Scriptură* numește „neamuri” toate noroadele lumii care nu primiseră cuvîntul adevărului, spre deosebire de Israil, *norodul ales* al lui Dumnezeu.

taină a învierii. Nici nu știau ce este învierea din morți și socoteau că este cu mult mai bine a nu muri. Pentru aceea, în vreme ce ceilalți erau tulburați și nedumeriți, tot Petru cel înfocat, singur îndrăznește să vorbească de acestea cu El. Dar nici el nu are îndrăznirea să-L întrebe în fața tuturor, ci îl ia deosebi, adică despărțindu-se de ceilalți ucenici, și zice:

„Milostiv fii Ție, Doamne! Să nu-Ți fie Ție aceasta!” (Matei 16:21).

– Ce s-a întâmplat? Omul care a avut parte de descoperirea Tatălui, omul căruia i s-a zis „fericit”, tocmai el să cadă atât de degrabă, tocmai el să greșească, încât să se teamă pentru patimile Domnului?

– Și ce e de mirare că Petru a cugetat așa, de vreme ce nu primise descoperire pentru aceasta? Tocmai aceste cuvinte ale lui Petru să-ți arate că nici cuvintele acelea: „Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu celui viu” (Matei 16:16), nu le-a rostit de la el! Uită-te la Petru cum se tulbură, cum se frământă la auzul acestor cuvinte care nu-i fuseseră descoperite! Deși le auzise de nenumărate ori, totuși nu știe ce înțeles au spusese lui Hristos. Că este Fiul lui Dumnezeu, știe; dar, ce este taina crucii și a învierii, nu-i este încă lămurit. „Era cuvântul acesta ascuns pentru ei” (Luca 9:45), spune Evanghelistul Luca. Vezi că a avut dreptate Hristos când a poruncit să nu spună altora? Dacă această taină i-a tulburat atât pe cei care trebuiau s-o știe, ce n-ar fi pățit ceilalți? Pentru a arăta că nu merge la patimă împotriva voinței Lui, Hristos l-a certat pe Petru și l-a numit „satana”.

Să audă aceasta toți cîți se rușinează de patima crucii lui Hristos! Dacă Petru – căpetenia apostolilor, făcînd aceasta înainte de a cunoaște toate tainele lui Hristos – a fost numit „satana”, ce iertare mai pot avea cei care tăgăduiesc taina întrupării Fiului lui Dumnezeu după ce au atîtea dovezi? Cînd omul care a fost fericit de Hristos, cînd omul care a făcut o mărturisire ca aceea a auzit astfel de cuvinte, gîndește-te ce vor pătimi cei care se leapădă după înviere de taina crucii! Și Hristos n-a spus: „Satana a grăit prin gura ta!” – ci:

„Mergi înapoia Mea, satano!” (Matei 16:23).

Căci a vrăjmașului era dorința de a nu pătimi Hristos! De aceea l-a certat pe Petru cu atîta asprime, știind că și Petru, și ceilalți apostoli se temeau de patimile Lui și nu le primeau cu ușurință. De aceea îi și dă pe față lui Petru gîndurile inimii, spunînd:

„Nu cugeți cele ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor!” (la fel).

Ce înțeles au cuvintele „nu cugeți cele ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor”?

– Petru, judecând lucrurile cu gând omenesc și pămîntesc, socotea patimile și răstignirea Domnului ceva de rușine și necuviincios. Așadar, muștrîndu-l, Hristos îi zice: Nu-i necuviincios ca Eu să sufăr patimile, dar tu le judeci după gândurile tale cele trupești. Dacă ai asculta cuvintele Mele după Dumnezeu, desfăcut de orice gând trupesc, ai ști că mai ales Mi se cuvine acest lucru. Socotești că este necuvenit Mie să pățimesc? Eu însă îți spun că este un gând al diavolului ca Eu să nu pățimesc! Hristos potolește neliniștea și teama lui Petru cu gânduri cu totul potrivnice aceluia ale lui. Așa s-au întîmplat lucrurile și cu Ioan, la botez. Ioan Botezătorul socotea că nu este vrednic să-L boteze pe Hristos; Hristos însă l-a încredințat să-L boteze, spunîndu-i: „Așa se cuvine nouă!” (*Matei 3:15*). Așa a fost chiar cu Petru mai tîrziu: cînd Petru Îl oprea să-i spele picioarele, Hristos i-a spus: „N-ai parte cu Mine, dacă nu-ți spăl picioarele!” (*Ioan 13:8*)” La fel, și acum l-a încredințat pe Petru cu gânduri potrivnice gândurilor lui și prin asprimea certării i-a potolit teama pentru patimile Lui. Așadar nimeni să nu se rușineze de cruce, semnul sfînt al mîntuirii noastre, capul bunătaților, pentru care trăim și pentru care sîntem! [...]

„Atunci, Iisus a spus ucenicilor Săi: «Dacă cineva voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea lui și să-Mi urmeze Mie»”(Matei 16:24, 25).

– Cînd „atunci”?

– Cînd Petru a spus: „Milostiv fii Ție! Să nu-Ți fie Ție aceasta!” și cînd a auzit: „Mergi înapoia Mea, satano!” Domnul nu S-a mulțumit numai să-l mustre pe Petru, ci, voind să arate cu prisosință nechibzuința cuvintelor lui și cîștigul patimii Sale, a spus: Tu, Petre, îmi spui: „Milostiv fii Ție! Să nu-Ți fie Ție aceasta!” Eu însă îți spun: Nu numai că îți este vătămător și pierzător să împiedici și să oprești patimile Mele, dar nici tu nu vei putea să te mîntui dacă nu ești gata totdeauna spre moarte. Hristos îi învață pe ucenici marele cîștig al patimilor Sale, nu numai prin cuvintele spuse mai înainte, ci și prin cele de mai tîrziu, ca nu cumva să socotească ei că patimile Sale sînt nevrednice de El. În *Evanghelia după Ioan*,

spune: „Dacă bobul de grâu care cade în pământ nu moare, rămîne singur; dar, dacă moare, multă roadă aduce” (Ioan 12:24). Prin aceste cuvinte, vrea să arate cu mai multă încredințare același lucru; nu zice că trebuie să moară numai pentru El, ci și pentru apostoli. Atît de mare cîștig are aceasta – le zice Hristos ucenicilor Săi – încît și pentru voi este cumplit lucru dacă nu vreți să muriți și bun lucru dacă sînteți gata de moarte. Însă toate acestea le va spune mai tîrziu; deocamdată, îi pregătește de moarte numai într-o singură privință. Uită-te cît de nesilnic este cuvîntul Lui! N-a spus: De vreți sau de nu vreți, trebuie să pătimiți aceasta!

– Dar ce a spus?

– „Dacă vrea cineva, să vină după Mine!” Nu silesc [– zice –], ci las pe fiecare să fie stăpîn pe voința sa. De aceea și spun: „dacă vrea cineva”. Chem la bine, nu la rău și la greu; nu la pedeapsă sau osîndă, ca să silesc. Însăși firea lucrului spre care vă chem este în stare să vă atragă. Grăindu-le acestea, Hristos îi trăgea la El și mai mult. De multe ori, cel care folosește sila îndepărtează, iar cel care-l lasă pe ascultător să fie stăpîn pe el însuși îl atrage mai mult. Cuvîntul bun e mai puternic decît sila. De aceea și spunea Hristos: „dacă vrea cineva”. Mari sînt bunătățile pe care vi le dau, le spune Hristos. Sînt atît de mari, încît veți alerga spre ele de bună voia voastră! Dacă cineva ți-ar da aur, dacă ți-ar da comori, n-ar avea nevoie să folosească sila ca să te cheme. Dacă nu-i nevoie de silă ca să te cheme la aur și la comori, atunci cu mult mai mult cînd Hristos te cheamă la bunătățile cele din ceruri. Dacă firea lucrului nu te silește să alergi după el, atunci nici nu ești vrednic să-l primești; iar dacă l-ai primit, atunci nici nu-ți dai bine seama ce ai primit. De aceea, Hristos nu ne silește, ci ne îndeamnă, avînd grijă de noi.

Deoarece cuvintele lui Hristos despre patimile Sale păreau să pricinuiască multă frămîntare și tulburare în sufletele apostolilor, El le spune: Nu e nevoie să vă frămîntați și să vă tulburați! Dacă socotiți că spusele Mele nu sînt pricinuitoare de bunătați nenumărate, dacă socotiți că nu veți avea parte de bine suferind și voi, nu vă silesc; ci, dacă cineva vrea să Mă urmeze, pe acela îl chem. Să nu socotiți că a Mă urma înseamnă a face numai ceea ce faceți voi acum! Nu! Trebuie să vă osteniți mult, să înfrunțați primejdii dacă voiți să mergeți după Mine! Nu, Petre! Să nu te aștepti a fi vrednic de cununi numai pentru că ai mărturisit că sînt Fiul lui Dumnezeu și să socotești că îți este de ajuns aceasta pentru mîntuire! Să nu socotești că poți să te odihnești, ca și cum ai fi făcut totul! Pot, pentru

că sînt Fiul lui Dumnezeu, pot face să nu vină peste tine nici necaz și nici suferință; dar pentru tine nu vreau; vreau ca și tu să iei parte cu ceva și să ajungi mai încercat. Un orînduitor de jocuri [atletice], dacă ar avea un prieten printre atleți, n-ar voi să-l încununeze numai pentru că este prieten cu el, ci și pentru ostenelile lui, pentru vrednicia lui; și aceasta mai cu seamă pentru că îl iubește. Tot așa și Hristos; pe aceia pe care îi iubește, mai ales pe aceia vrea să-i vadă biruitori și prin puterile lor înșile, nu numai prin ajutorul Lui. [...]

Cele spuse de Hristos par a cuprinde o singură socoteală, dar ele cuprind trei. Întîia: „să se lepede de sine”; a doua: „să-și ia crucea lui”; și a treia: „și să-Mi urmeze Mie”. [...] Să vedem ce înseamnă a te lepăda de tine. Dar mai întîi să vedem ce înseamnă a te lepăda de altul, și atunci vom ști și ce înseamnă a te lepăda de tine.

– Așadar ce înseamnă a te lepăda de altul?

– Cel care se leapădă de altul se înstrăinează desăvîrșit de acela; nu-l ajută, nu-l sprijină, n-are milă; nu suferă dacă îl vede biciuit, legat, întemnițat, muncit pe cel de care s-a lepădat, de i-ar fi frate, prieten sau orice. Așa de străini vrea Domnul să fim față de trupul nostru: să nu ne fie milă de el dacă este biciuit, surghiunit, ars sau muncit în alt fel! Dacă ne purtăm cu el așa, atunci avem milă de el. Căci și părinții au milă de copiii lor atunci cînd poruncesc dascălilor căroră îi încredințează să nu aibă milă de ei. Tot astfel și Hristos n-a spus numai: „Să n-ai milă de tine însuși!” – ci ceva mai mult: „Să te lezezi de tine însuși!” Adică: „Să n-ai întru nimic împărtășire cu tine însuși, ci să te dai primejdiilor și muncilor. Să ai un astfel de suflet ca și cum n-ai suferi tu acestea, ci altul”. Și n-a spus: „să se tăgăduiască”, ci: „să se lepede”. Iar a te lepăda e mai mult decît a te tăgădui.

„Și să-și ia crucea lui!” Luarea crucii este urmarea lepădării de sine. Și – ca să nu socotești că a te lepăda de tine înseamnă numai a suferi cuvintele rele și ocările – Hristos spune pînă unde trebuie să meargă lepădarea de sine: adică pînă la moarte, și chiar moarte rușinoasă. De aceea, n-a spus: „Să se lepede de sine pînă la moarte!” – ci: „Să-și ia crucea lui!”, arătînd moartea cea rușinoasă. Și [zice] că aceasta trebuie făcută nu o dată, nici de două ori, ci toată viața. Să ai neconținut înaintea ochilor – zice Hristos – moartea aceasta și să fii gata de junghiere în fiecare zi! Mulți [– zice –] au disprețuit averile, desfătarea, slava, dar n-au putut disprețui moartea, ci s-au temut de primejdii. De aceea, Eu vreau ca lup-

tătorul Meu să lupte pînă la sînge, să stea în arenă pînă la junghiere. De-ar trebui să sufere moartea – și moarte rușinoasă, moarte blestemată, moarte defăimată – pe toate să le sufere cu curaj și – mai mult! – să se bucure de această moarte.

„Și să-Mi urmeze Mie!” Pentru că se poate a suferi munci, dar să nu-I urmezi lui Hristos, dacă nu le suferi pentru El; căci și tîlharii, jefuitorii de morminte, înșelătorii suferă o mulțime de munci. De aceea, ca să nu socotești că sînt de ajuns numai suferințele, Hristos a adăugat și pricina pentru care să le înduri.

– Care este pricina aceasta?

Făcînd și suferind acestea, să-I urmezi lui Hristos; toate să le suferi pentru Hristos și să ai și celelalte fapte bune [ale credinței]. Căci și aceasta vor să spună cuvintele „să-Mi urmeze Mie”: nu trebuie să arăți numai bărbăție în suferințe, ci și curăție, și blîndețe și toată filosofia¹. Asta înseamnă a-L urma cum se cuvine: a săvîrși și celelalte fapte bune [ale credinței] și a suferi toate pentru Hristos. Sînt oameni care urmează diavolului, și suferă munci și-și dau pentru el sufletele lor. Noi însă suferim pentru Hristos, dar – mai bine zis – pentru noi înșine. Aceia, ca să se vatăme pe ei – și aici, și dincolo – noi însă ca să cîștigăm și viața aceasta, și pe cealaltă. Nu e oare cea mai mare ticăloșie să nu arătăm aceeași îndrăzneală ca și cei ce suferă munci spre pieirea lor, cînd avem să culegem atîtea cununi? Și doar în ajutorul nostru stă Hristos, pe cînd în ajutorul acelora nimeni! [...]

¹ Cînd zice: „filosofie” („dragoste de înțelepciune”), tîlcuitorul cel sfînt înțelege dragostea de adevărata înțelepciune, care e cuprinsă numai și numai în scrierile insuflate de către Duhul Sfînt aleșilor lui Hristos, Acela ce e Însăși „Înțelepciunea lui Dumnezeu-Tatăl” (*1 Corinteni* 1:24). Căci trebuie să fim cu mare luare aminte cînd auzim sau citim vorba aceasta: „filosofie”, una dintre cele mai înșelătoare, folosită întîia oară (se zice) de către Pitagora, marele vrăjitor Elin („fiul lui Apollon”, precum el singur voia să se creadă) și răspîndită apoi de către urmașii acestuia, pînă a căpătat o mare cinstire între cei necredincioși ori slabi în credință și cugetare. Pentru această „filosofie” lipsită de înțelepciune, insuflată de duhul amăgirii și al minciunii, Apostolul ne-a poruncit așa: „Ve-deți ca nu cumva să vă fure mintea cineva cu filosofia și deșarta amăgire din predania omenească, după înțelesurile cele slabe ale lumii, iar nu după Hristos!” (*Coloseni* 2:8).

A doua vestire a lui Hristos către ucenici pentru moartea și Învierea Sa

„După ce s-au întors în Galileea, le-a zis lor Iisus: «Fiul Omului va să fie dat în mâinile oamenilor; și-L vor omorî, și a treia zi va învia.» Și ei s-au întristat foarte” (Matei 17:22, 23).

S-au întors în Galileea ca să nu zică ucenicii: Pentru ce stăm mereu aici? Apoi, le-a vorbit iarăși de patimile Sale. Ucenicii, când au auzit aceasta, nici nu mai voiau să vadă Ierusalimul. Și iată – măcar că Petru a fost ținut de rău când s-a împotrivit patimilor Lui (Matei 16:23), măcar că Moisi și Ilie au vorbit despre patimile Lui și le-au numit „slavă” (Luca 9:31), că Tatăl a slobozit glas de sus (Matei 17:5); măcar că s-au făcut atâtea minuni, și că învierea era la ușă, căci Domnul le spusese doar că n-are să rămână multă vreme mort, ci a treia zi va învia – totuși ucenicii n-au putut răbda nici așa spusele Domnului pentru patimile Sale, ci „s-au întristat”; și nu puțin, ci „foarte”. Și aceasta pentru că ucenicii nu înțelegeau încă puterea cuvintelor Domnului. Evangheliștii Marcu și Luca lasă să se înțeleagă aceasta. Unul zice: „Nu înțelegeau cuvîntul și se temeau să-L întrebe” (Marcu 9:32); iar celălalt: „Iar cuvîntul acesta era ascuns față de ei ca să priceapă, și se temeau să-L întrebe de cuvîntul acesta” (Luca 9:45).

– Dar, dacă nu-L pricepeau, cum s-au întristat?

– Pricepeau ei, dar nu totul. Știau că va muri, căci Îl auziseră vorbindu-le mereu de aceasta; dar ce era moartea aceasta, că se va sfîrși repede și că va săvîrși nenumărate bunătăți, aceasta n-o cunoșteau încă lămurit. Nu cunoșteau nici ce este însăși învierea, n-o pricepeau. Se întristau pentru că erau tare legați de Învățătorul lor. [...]

A treia vestire a lui Hristos către ucenici pentru moartea și Învierea Sa

„Și, suindu-Se la Ierusalim, Iisus i-a luat de o parte pe cei doisprezece ucenici și le-a spus, pe cale: «Iată, ne suim la Ierusalim și Fiul Omului va fi dat pe mîna arhiereilor și a cărturarilor, și-L vor osîndi la

moarte. Și Îl vor da pe mâna ‚neamurilor’, ca să-L batjocorească, și să-L bată și să-L răstignească. Și a treia zi va învia.»“ (Matei 20:17-19).

Venind din Galileea, Hristos [...] S-a apropiat de Ierusalim. Și, pe când Se suia, le-a vorbit iarăși ucenicilor de patimile Sale. Căci – de vreme ce ucenicii, după cum era și firesc, nu voiau să se întâmple lucrul acesta și doreau să-l uite – Hristos îl amintește des, ca să deprindă sufletul lor cu patimile Sale prin necurmata pomenire de ele și să pună capăt tristeții lor. Și era de neapărată trebuință să le vorbească deosebi, căci nu era bine să grăiască de patimile Sale în fața mulțimilor și nici să le zică deslușit. Căci n-ar fi câștigat ceva din aceasta; dacă ucenicii s-au tulburat când au auzit de patimile Sale, apoi cu mult mai mult s-ar fi tulburat mulțimile.

– Cum? Hristos n-a vorbit mulțimilor de patimile Sale?

– A vorbit și mulțimilor, dar nu atât de deslușit. Le-a spus: „Stricați biserica aceasta, și în trei zile o voi ridica” (Matei 26:61); și: „Neamul acesta cere semn, „și semn nu i se va da lui decît semnul lui Iona” (Matei 12:39)¹; și iarăși: „Încă puțină vreme sînt cu voi; și Mă veți căuta, și nu Mă veți găsi” (Ioan 7:33-34). Însă ucenicilor Săi nu le-a vorbit așa de patimile Sale, ci le-a vorbit deslușit, precum le vorbise și de celelalte.

– Dar pentru ce le-a mai vorbit atunci mulțimilor de patimile Sale, dacă mulțimile nu înțelegeau puterea cuvintelor Lui?

– Ca mulțimile să înțeleagă mai tîrziu că știa dinainte de patimile Sale; să înțeleagă că de bună voie a mers la patimi, nu fără să știe, nici silit. Ucenicilor însă nu le-a vorbit mai dinainte doar pentru această pricină, ci – după cum am mai spus – și pentru a-i deprinde să îndure mai ușor patimile Sale, ca nu cumva, venind ele pe neașteptate, să-i zdruncine preatara. De aceea, la început, le-a vorbit numai de moartea Sa; dar, după ce ei au mai cugetat la aceasta, după ce s-au deprins cu acest gînd, a adăugat și celelalte patimi: de pildă, că Îl vor da „neamurilor”, că Îl vor batjocori, că Îl vor bate. Dar și pentru aceasta: ca să aștepte învierea, atunci când vor vedea că patimile s-au săvîrșit așa cum le spusese. Trebuia să fie crezut negreșit și când le vorbea de lucruri de bucurie, de vreme ce nu le-a ascuns nici pe cele triste și defăimătoare la vedere.

¹ „Căci, precum Iona a ieșit viu a treia zi din pîntecele chitului, tot așa a înviat și Hristos a treia zi și a ieșit din pîntecele pămîntului, adică din iad și din mormînt” (Sfințitul Teofilact, în tîlcuirea la epistolele lui Pavel).

Uită-mi-te cât de înțelept alege vremea pentru a le zice despre patimi! Nu le-a zis de la început, ca să nu-i tulbure; nu le-a zis nici în vremea patimilor, ca să nu-i zdruncine; ci atunci aduce vorba de ele, când ucenicii au cunoscut din destul puterea Lui, când le-a dat mari făgăduințe despre viața veșnică. Le vorbește o dată, de două ori, de mai multe ori, țesând cuvintele despre patimile Sale cu minunile și învățăturile Sale. Alt Evanghelist zice că Domnul le-a adus lor ca martori și pe prooroci (*Luca* 9:31); un altul spune că apostolii n-au priceput cele zise, ci cuvântul acesta le era ascuns, și că mergeau după El plini de spaimă (*Marcu* 9:32).

Prin urmare – mi s-ar putea zice – dacă n-au priceput, zadarnic le-a mai spus! Căci, dacă n-au priceput cele auzite, apoi nu puteau nici să aștepte patimile Sale; iar dacă nu le așteptau, nu puteau nici să nădăjduiască.

Eu însă îți voi spune un lucru și mai de mirare. Dacă n-au priceput, pentru ce s-au întristat? Căci Evanghelistul acesta de față zice că „s-au întristat” (*Matei* 17:23). Așadar, dacă ucenicii n-au înțeles, pentru ce s-au întristat? Pentru ce Petru a spus: „Milostiv fii Ție, Doamne! Să nu-Ți fie Ție aceasta!” (*Matei* 16:22). Ce trebuie să zicem? Că El avea să moară, o știau, chiar dacă nu pricepeau bine taina mîntuirii, chiar dacă nu pricepeau bine nici învierea și nici ceea ce avea să săvîrșească Hristos. Lucrul acesta le era ascuns. De aceea erau și triști. Văzuseră oameni morți înviați de alți oameni, dar nu mai văzuseră ca un om să se învieze pe sine; și încă să învieze în așa fel, încît să nu mai moară. Asta n-o pricepeau, deși le-o spusese de nenumărate ori. Și nu pricepeau bine nici ce rost are moartea Lui și cum va veni. De aceea mergeau după El plini de spaimă. Dar nu numai pentru aceasta, ci – după cum mi se pare – ei se spăimîntau tocmai pentru că El le vorbea de patimile Sale.

Măcar că-L auzeau vorbindu-le neconținut de învierea Sa, totuși nimic din cele spuse nu le dădea curaj. Ceea ce îi tulbura mai ales, în afară de moartea Lui, era și aceea că-L auzeau zicîndu-le că au să-L batjocorească, să-L bată și cîte altele ca acestea. Cînd se gîndeau la minunile ce le făcuse, la îndrăciții pe care îi tămăduise, la morții pe care îi înviase și la toate celelalte faceri de minuni, iar apoi auzeau acestea, se spăimîntau: Cum poate să sufere acestea Cel ce a făcut minuni atît de mari? Aceasta îi făcea să fie și nedumeriți: cînd credeau, cînd nu credeau; nu puteau înțelege spusele Lui. Că n-au înțeles bine spusele Lui se vede și de acolo că, îndată ce Hristos a sfîrșit a grăi aceste cuvinte, s-au apropiat de El fiii

lui Zevedeu, ca să-I vorbească despre înțietate. „Voim – au spus ei – ca unul să șadă de-a dreapta Ta, și altul de-a stînga Ta” (*Matei 20:21*). [...]

**Cea din urmă vestire a patimilor lui Iisus.
Ungerea din Betania. Cina cea de Taină. Suferințele din
Ghetsimani. Trădarea lui Iuda. Prinderea lui Iisus.
Înfățișarea înaintea arhierilor. Lepădarea lui Petru.**

„Și, sfîrșind cuvintele acestea¹, Iisus a zis ucenicilor Săi: «Știți că după două zile sînt Paștile, și Fiul Omului Se dă să Se răstignească» (*Matei 26:1, 2*).

[...] Iarăși vorbește despre patimile Sale la vreme potrivită – adică după ce a amintit de împărăția cerurilor, de răsplătirile cele de acolo, de osînda cea fără de moarte – ca și cum ar fi spus: Pentru ce vă temeți de necazurile cele vremelnice, cînd vă așteaptă niște bunătăți ca acelea? [...]

Vezi cum, prin cuvintele Sale de mai înainte, Hristos a pus în umbră și a îndrumat pe altă cale ceea ce-i întrista pe ucenici; că n-a spus: „Știți că după două zile voi fi dat să fiu răstignit“.

– Dar ce a spus?

– „Știți că după două zile sînt Paștile.” și apoi a adăugat: „Fiul Omului Se dă să Se răstignească”, arătînd că ceea ce se face este o taină și o prăznuire care se săvîrșește spre mîntuirea omenirii și că știe mai dinainte tot ce are să sufere. De aceea, pentru că atît le era de ajuns ucenicilor pentru mîngîierea lor, nu le-a mai spus nimic despre înviere. Era și de prisos să le mai zică iar despre înviere după ce le vorbise atîta. De altfel – așa cum am zis – le arată că înseși patimile Lui înseamnă scăpare de mii și mii de rele; căci Paștele le aducea aminte de vechile binefaceri din Egipt.²

„Atunci, arhierii, și cărturarii și bătrînii poporului s-au adunat în curtea arhierului care se numea «Caiafa» și au făcut sfat să-L prindă cu viclenie pe Iisus și să-L ucidă. Dar ziceau: «Nu în ziua praznicului, ca să nu se facă tulburare în popor»“ (*Matei 26:3-5*).

¹ Despre a doua Sa venire întru slavă.

² Adică de izbăvirea din robia egipteană.